

7. *Public-private partnerships a new catalyst for economic growth [Електронний ресурс] / R. Shediac, R. Abouchakra, M. Ramsay, M. Hammat. — Режим доступу: <http://www.booz.com/uploads/Public-Private-Partnerships.pdf>*

8. *Європейський Експертний центр з ППП (European PPP Expertise Centre EPEC) — Режим доступу: <http://www.eib.org/epec>.*

АННОТАЦІЯ

В статті проведено критичний аналіз існуючих методических рекомендацій і методического інструментарія оцінки ефективності інвестиційних проектів, що дозволило виявити ряд важних недоліків при їх впровадженні і практиці застосування проектів державно-приватного партнерства в Україні; досліджено зарубіжний досвід організації і функціонування цієї сфери інвестування.

Ключові слова: ефективність інвестиційного проекту, державно-приватне партнерство.

ANNOTATION

The article provides a critical review of existing guidelines and methodological tools evaluation of investment projects, which allowed to show a number of important shortcomings in their implementation and practical application of public-private partnership in Ukraine, studied international experience of the organization and functioning of the areas of investment.

Keywords: efficiency of the project, a public-private partnership.

УДК 69:338.45

М.В. Микитась, УКРБУД, м. Київ

ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

АНОТАЦІЯ

У статті охарактеризовані найбільш розповсюджені методи оцінки конкурентоспроможності. Визначені основні чинники конкурентоспроможності організацій основних суб'єктів будівельного процесу.

Ключові слова: будівельне підприємство, фактори, конкурентоспроможність, замовник, підрядник.

Конкурентоспроможність економіки держави залежить від конкурентоспроможності окремих підприємств. Всесвітній економічний форум щорічно визначає глобальний індекс конкурентоспроможності країн, розрахунок якого включає 12 складових [1, 2]:

- державні та громадські установи;
- інфраструктура;
- макроекономічна стабільність;
- охорона здоров'я та початкова освіта;
- вища освіта та професійна підготовка;
- ефективність ринку товарів;
- ефективність ринку праці;
- рівень розвитку фінансового ринку;
- технологічна готовність;
- розмір ринку;
- рівень розвитку бізнесу (конкурентоспроможність компаній);
- інновації.

За матеріалами звіту конкурентоспроможності 2011/2012 років Україна посіла 82 місце, піднявшись з 89, причому субіндекс "рівень розвитку бізнесу" знаходиться в зоні критичного відставання [2, 3]. Таким чином, задача підвищення конкурентоспроможності українських підприємств та забезпечення їх сталого розвитку є вкрай актуальною. Особливе місце при цьому займають підприємства будівельної галузі, розвиток якої, як відомо, забезпечує значний мультиплікативний ефект.

У системі управління конкурентоспроможністю підприємства основним функціональним блоком є здійснення оцінки конкурентоспроможності підприємства. Питанням управління та оцінки конкурентоспроможності

тоспроможності підприємства присвячено чимало робіт, проте, як зазначає автор [4], на сьогодні єдиної методики оцінки конкурентоспроможності підприємства не існує. Недостатня увага приділена адаптуванню методик оцінювання конкурентоспроможності до специфічних особливостей різних видів товарів (продукції, робіт, послуг, інформації), [4].

До основних методів оцінки конкурентоспроможності підприємства зазвичай відносять:

- метод переваг;
- метод інтегральної оцінки;
- матричні методи;
- структурний і функціональний методи;
- метод профілів (графічний метод)
- бальна оцінка конкурентоспроможності.

За методом переваг конкурентні переваги підприємства (зовнішні та внутрішні) порівнюються з відповідними перевагами конкурентів.

До матричних методів зокрема відносять SWOT-аналіз — аналіз, що полягає в оцінці сильних (Strong) і слабких (Weak) сторін роботи організації, а також можливостей (Opportunity) і загроз (Threat), з якими вона може зіткнутися протягом своєї діяльності.

Структурний метод передбачає оцінку конкурентоспроможності організації за рівнем монополізації галузі, тобто за концентрацією виробництва і капіталу, бар'єрів (ліцензійних умов) для компаній, що входять у галузевий ринок. Згідно з функціональним методом найбільш конкурентоспроможними є підприємства, де найкраще організовані виробництво та збут товару, ефективне управління фінансами.

Бальна оцінка передбачає визначення переліку показників, що характеризують конкурентоспроможність підприємства, та їх бального оцінювання для організації та її основних конкурентів.

Прикладом бальної оцінки є система 11111 — 55555, за якою конкурентоспроможність товару оцінюється за статичними факторами [4]:

- якість товару;
- ціна товару;
- якість сервісу товару на конкретному ринку;
- експлуатаційні витрати на використання товару;
- та динамічним фактором — якість управління процесами.

Для визначення рівня конкурентоспроможності здійснюється експертна оцінка товару за кожним із факторів від 1 до 5. Загальний рівень конкурентоспроможності визначається як сума

оцінок за кожним фактором. Таким чином, мінімальна оцінка конкурентоспроможності становить "5", максимальна — "25".

При використанні графічних методів результати оцінки конкурентоспроможності за визначеним переліком показників демонструється наочно — у вигляді багатокутників (розраховується площа багатокутника), діаграм, лінійних графіків, кривих ліній тощо.

Прихильники інтегрального методу в різний спосіб намагаються вивести єдиний показник конкурентоспроможності, оцінюючи якість товару, ступінь задоволення споживачів, ефективність виробництва тощо.

Останнім часом в Україні популярним методом оцінки конкурентоспроможності є бенчмаркінг. Суть конкурентного бенчмаркінгу зводиться до ретельного вивчення і порівняння з прямим конкурентом своєї продукції, послуги, менеджменту або бізнес-процесів. Мета: виявити переваги конкурента, встановити методи його досягнення і постаратися максимально перейняти прогресивний досвід [6].

Аналіз існуючих методів оцінки конкурентоспроможності підприємства показує, що всі вони тим чи іншим чином передбачають оцінку основних складових конкурентоспроможності підприємства — конкурентоспроможності продукції (послуг), сервісу, якості управлінських процесів, фінансового стану, кадрового та інноваційного потенціалу підприємства.

На нашу думку одним із основних чинників конкурентоспроможності підприємства є конкурентоспроможність продукції, яка, в свою чергу, забезпечується переважно якістю та ціною - витратами на її придбання та подальшу експлуатацію.

Продукцією будівництва, як галузі економіки, є об'єкти нерухомості виробничого та невиробничого призначення — житло, об'єкти громадського, культурного, спортивного призначення, охорони здоров'я, транспорту та зв'язку тощо.

Основними суб'єктами процесу будівництва з чітко виділеними функціональними обов'язками є замовник, генеральний підрядник — проектна організація, підрядна проектна організація, генеральний підрядник — будівельна організація, підрядна будівельна організація.

Об'єкт нерухомості є кінцевою продукцією всього процесу будівництва, проте не для кожного з перелічених учасників. Так, вимоги до об'єкта нерухомості, як споживчого товару, визначає замов-

ник будівництва, а отже такий чинник конкурентоспроможності, як відповідність готового об'єкта будівництва потребам споживачів — це чинник конкурентоспроможності організації — замовника, а не підрядної будівельної організації, як часто зазначається в літературі.

Продукцією підрядної будівельної організації є будівельні роботи, які вона виконує. Відповідними чинниками конкурентоспроможності підрядного будівельного підприємства будуть якість виконання робіт, яка, крім всього, передбачає певний безремонтний термін експлуатації, ціна будівельних робіт, спеціалізація — ступінь унікальності виконаного виду робіт, комплексність виконання робіт.

Генеральний підрядник, в свою чергу, гарантує вчасне введення всього об'єкта в експлуатацію та якість виконаних робіт на об'єкті в цілому.

Споживачами продукції (будівельних робіт) підрядних будівельних організацій є замовник, субпідрядних будівельних організацій — генеральні підрядники та замовники.

Продукцією проектних організацій є проектна документація на об'єкт будівництва, яка розробляється з урахуванням вимог замовника — стосовно призначення об'єкта, основних будівельних матеріалів, що мають бути використані, запланованих строків будівництва тощо. Проект може розроблятися за умов обмежених фінансових можливостей замовника, і перед проектною організацією може бути поставлена задача визначити та реалізувати найбільш економний варіант архітектурно-конструктивних рішень, застосування дешевих будівельних матеріалів. Перед проектною організацією може бути поставлена задача мінімізації витрат при експлуатації об'єкта, розробка "екологічного" об'єкта тощо. Тому важливими споживчими характеристиками проектною документації з позиції замовника буде відповідність документації встановленим вимогам, вчасне виконання проектних робіт та їх ціна. Конкурентними перевагами проектною організації є також ступінь унікальності виконаного виду робіт та комплексність виконання робіт.

Такі внутрішні чинники конкурентоспроможності, як:

- наявність кваліфікованого персоналу;
- ефективна система мотивації працівників;
- наявність системи управління якістю продукції;
- технічний рівень виробництва;
- застосування новітніх технологій виконання робіт;

- раціональна організація виконання робіт;
- собівартість виконання робіт;
- фінансова стійкість підприємства;
- рентабельність;
- забезпеченість оборотними коштами;
- можливість вільного доступу до додаткових фінансових джерел;
- швидкість залучення додаткових фінансів;
- наявність розвинутих виробничих зв'язків;
- ділова репутація підприємства, торгова марка;
- ефективна маркетингова стратегія тощо однокорівно характерні, на нашу думку, для підрядних підприємств як будівельних, так і проектних. У той же час для генерального підрядника, який за контрактом сам не виконує роботи, а лише організовує їх, не є важливими всі відповідні чинники, зокрема технічний рівень виробництва, фінансовий стан тощо.

Проте, особливістю будівництва є те, що на практиці дуже часто одна й та сама організація виконує одночасно функції декількох суб'єктів у різних комбінаціях — наприклад, замовник, він же інвестор і генеральний підрядник. Замовник може заснувати у своєму складі і проектно бюро, що останнім часом є доволі розповсюдженою практикою. З метою забезпечення будівництва доступними якісними будівельними матеріалами до складу підприємства включаються відповідні виробничі підприємства. З метою залучення для фінансування будівництва житла коштів населення багато замовників заснували фінансові компанії.

Таким чином у будівництві є розповсюдженими багатопрофільні підприємства з диверсифікованим виробництвом, оцінка конкурентоспроможності яких потребує розробки специфічних методик.

Оцінка конкурентоспроможності підприємства здійснюється за такими основними етапами:

- визначення мети оцінювання конкурентоспроможності підприємства;
- визначення базових підприємств для порівняння (лідера);
- визначення груп показників, що підлягають оцінюванню;
- збір інформації для здійснення оцінювання;
- розрахунок одиничних, групових та інтегральних показників конкурентоспроможності підприємства та його конкурентів;
- визначення загального рівня конкурентоспроможності підприємства;
- визначення факторів конкурентоспроможності, які для підприємства є конкурентними перевагами;

– визначення чинників (параметрів) конкурентоспроможності, рівень яких є недостатнім.

Логічним завершенням оцінки конкурентоспроможності підприємства є розробка заходів, спрямованих на досягнення поточних та стратегічних цілей організації.

Для забезпечення та підтримання своєї конкурентоспроможності підприємство має постійно відслідковувати її рівень, виявляти вузькі місця та розробляти і запроваджувати відповідні заходи щодо їх ліквідації.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Індекс глобальної конкурентоспроможності 2012: Зростання продуктивності задля підтримки відновлення економіки* // Електронний ресурс. http://www.competitiveukraine.org/upload/reports/4_ukr.pdf
2. *Всемирный экономический форум: рейтинг глобальной конкурентоспособности 2011-2012* <http://gtmarket.ru/news/state/2011/09/07/3330>
3. *Конкурентоспроможність економіки України: місце України в основних світових рейтингах* // Електронний ресурс. http://www.me.gov.ua/control/publish/article/main?art_id=173714&cat_id=173713
4. *Деїнега О.В. Методологічні аспекти оцінювання конкурентоздатності підприємств* // Електронний ресурс. http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/Vnulp/Logistyka/2008_623/10.pdf
5. *Конкурентний бенчмаркінг* // Електронний ресурс. <http://wmg.kiv.ua/competition-benchmarking.html>

АННОТАЦІЯ

В статті охарактеризовані найбільш розпространені методи оцінки конкурентоспроможності. Определены основные факторы конкурентоспособности организаций основных субъектов строительного процесса.

Ключевые слова: строительное предприятие, факторы, конкурентоспособность, заказчик, подрядчик.

ANNOTATION

The article described the most common methods for assessing competitiveness. The basic factors of competitiveness of organizations basic business building process.

Keywords: building enterprises, factors, competitiveness, customers, contractors.

УДК 69.057.1

М.В. Кулік, ЗДІА, м. Запоріжжя

ОБНОВЛЕННЯ МЕТОДИКИ ВИЗНАЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ МЕХАНІЗАЦІЇ В БУДІВНИЦТВІ

АННОТАЦІЯ

У статті запропоновано методику визначення ефективності застосування засобів механізації в будівництві, в основу якої покладено вимоги, що характеризують вплив нових машин на підвищення техніко-економічних показників будівництва, включаючи ріст продуктивності праці, вивільнення робітників, економію трудових, матеріальних і енергетичних ресурсів тощо, а також підвищення якості робіт.

Ключові слова: ефективність, механізми, устаткування, механоозброєність, будівництво, вартість.

Актуальність. Сучасний стан будівництва знаходиться на новому рівні свого розвитку: впроваджуються нові технології будівництва, значно вдосконалюються існуючі технології, застосовуються принципово нові способи і методи механізації технологічних процесів, пред'являються значно більші вимоги до якості будівельних робіт, знаходять місце нові проектні рішення будівель і споруд.

Крім того, особливість сучасного стану розвитку економіки полягає в тому, що Україна поступово переходить до ринкових відносин, які в свою чергу розвивають конкуренцію в технології, організації та застосуванні будівельної техніки.

У зв'язку з цим виникає об'єктивна необхідність розвитку теорії, методики і практики ефективного використання і експлуатації будівельної техніки, яка представлена широкою гамою не тільки вітчизняного, а й закордонного виробництва.

Метою даного дослідження є удосконалення методики визначення ефективності застосування засобів механізації у будівництві.

Основний матеріал дослідження. Методикою охоплені питання ефективності застосування машин та запропоновані розрахункові формули, що дають змогу розраховувати підвищення продуктивності праці за рахунок зменшення чисельності робітників, підвищення їх виробітку (за рахунок механізації), а також залежності для визначення річної економічної ефективності за рахунок впро-